

De invloed van het Afrikaans op het Zuid-Afrikaans Engels

- Door Marcel Bas

Op syntactisch en lexicaal vlak ondergaan het Afrikaans en het Nederlands tegenwoordig grote invloed van het Engels. Dit zou een voorspelbaar gevolg zijn van de innigere contacten over en weer tussen de toenemend verengelsende werelden van de massamedia, de handel en de wetenschap. Maar wie denkt dat bij deze veelvuldige contacten het Afrikaans en het Nederlands altijd aan het kortste eind trekken komt bedrogen uit. Immers, in Zuid-Afrika wordt er nog maar zelden Engels gesproken zoals men dat in Groot-Brittannië van uitgeweken Engelsen zou verwachten, en dat Zuid-Afrikaans Engels is danig door het Afrikaans - en in mindere mate door het Nederlands – beïnvloed.

De eerste grote Engelstalige emigratie naar Zuid-Afrika vond plaats toen de zogeheten '1820-Settlers', de *Setlaars*, de Oost-Kaap vanaf de kust binnentrokken. Dit waren aanvankelijk zo'n 4000 Engelsen die zich aan de oostelijke grens van de Kaap de Goede Hoop gevestigd hadden. De trots van deze Engelse stam is Grahamstown, of Grahamstad, in de Provincie Oost-Kaap. Grahamstad ligt even noord-westelijk van de evenzo Engels opgezette stad Port-Elizabeth. In het hartland van het eertijdse Zuurveld gelegen werd de stad al in 1812 gesticht als militaire nederzetting door kolonel John Graham. Ze kan bogen op de Rhodes Universiteit. Grahamstad heeft een enorme kathedraal die midden in het stadje staat. Ter ere van de 1820 Setlaars staat er op een heuvel het *Settlers' Monument*, dat een mooi gebouw is dat dienst doet als theater waar allerlei uitingen van kunst ten beste gegeven worden. Het kunstzinnige karakter van Grahamstad wordt ook elke winter benadrukt door het *Standard Bank Grahamstown Arts Festival*. Dit kan als de Engelstalige evenknie van het jaarlijkse Klein Karoo Nasionale Kunstefees op Oudtshoorn beschouwd worden.

Culturele verschuivingen

Grahamstad lijkt op het eerste gezicht op-en-top Engels, maar de Afrikaanssprekende gemeenschap is erg groot. De Setlaars waren een mengeling van mensen uit Wales, Engeland, Schotland en Ierland. De meesten hunner kwamen uit de lagere klassen, maar ze waren rijk noch arm. De meerderheid had geen ervaring op het gebied van de landbouw en waren stedelijke ambachtslieden. Het ging hun in de kolonie niet voor de wind, zoals de regering dat voor ogen had. De grond van het gebied westelijk van Visrivier, waar ze zich gevestigd hadden, was ongeschikt voor intensieve landbouw. Binnen enkele jaren had meer dan de helft hun landerijen verlaten en trokken ze berooid naar de militaire post Grahamstad om daar werkzaam te zijn als handelaren en ambachtslieden. Velen trokken ook naar de nederzetting Port Elizabeth, in de Algoabaai. Weer anderen vestigden zich in kleine kolonienederzettingen.

Meer dan in andere stadjes, zoals in Fort Beaufort, ademt Grahamstad de voorname sfeer van die tijd, aangezien de rust er nog bestaat en de grote gebouwen uit de 19de eeuw zijn nog intact. Grahamstad bezit een van de twee nog overgebleven Victoriaanse Camera Obscura's - de andere staat in Edinburgh, Schotland - met een toverachtige spiegel die de stad op een grote ronde tafel projecteert. Op de foto rechts is duidelijk de kathedraal en de prachtige rij Victoriaanse huizen te zien, met helemaal links (op de foto hieronder rechts) het pastelkleurige gebouw waar nu een drogisterij in is gevestigd.

Veel Engelsen gingen terug naar Port Elizabeth of ze gingen naar Kaapstad en in Grahamstad namen veel Afrikaners hun plaatsen in. Onder de blanken in een oer-Victoriaanse kuststad als Port Elizabeth is de verhouding Afrikaanssprekenden tot Engelstaligen 40/60.

Andere plaatsen rondom Port Elizabeth en Grahamstad worden demografisch gezien gedomineerd door een Afrikaanse populatie (Colchester, Cookhouse, Butterworth). Zo ook de Engelse dorpen en steden verder noordelijk in de Karoo (Cradock, Pearston). Zij zijn zo Afrikaans als Oudtshoorn, Graaff-Reinet, Humansdorp, Uitenhage, Kenton-on-Sea en andere. Terwijl de nog verder noord-oostelijk gelegen Zuid-Afrikaanse steden als Oos-Londen, Durban, Pietermaritzburg (en Johannesburg) weer overwegend Engelstalig genoemd kunnen worden. In het verleden ging het een heel andere kant op; in het begin van de 20ste eeuw werd een thans zuiver Afrikaanse stad als Bloemfontein officieel Engelstalig verklaard. Dit was eerder gebaseerd op Engelse koloniale politiek, en de Afrikaanse nationalistische regeringen van na Jan Smuts konden deze imperialistische ontwikkeling keren.

Verafrikaansing van de Engelse gemeenschap

Het intensieve contact met de Afrikaners in de 20ste eeuw liet uiteraard diepe sporen na in de Oost-Kaapse Engelse cultuur. In Karoo-stadjes als Cradock en Pearston zal men achternamen aantreffen van (ook voorname) Engelse families zoals Parker en Davenport, maar als men deze mensen leert kennen, merkt men dat zij, op enkele families na, Afrikaanstalig zijn. Het handjevol plattelandsfamilies dat nog Engels spreekt, heeft echter een woordenschat, een grammatica en een uitspraak die de 'zuiver' Engels sprekende hoorder uit Europa de tenen doen krommen. Het onderwijswezen klaagt al jaren over deze verafrikaansing van het Engels veler 'native speakers'. In Zuid-Afrika zijn er vele oude Engelse families die thans als voornamelijk Afrikaanstalig te boek staan. DALZIEL, MENZIES, MURRAY, HONIBALL, KEEVY, HALGREEN, PILCHER zijn er een paar. Murray is bijzonder omdat een der stamvaders, Andrew Murray, geboren in 1828, een Schotse predikant was wiens nageslacht in de Anglo-Boerenoorlog partij koos voor de Gereformeerde Boeren. Er zijn talloze Engelse families die om uiteenlopende redenen partij kozen voor de Boeren. Achternamen als DICKANSON, HAMMOND, SMALL, THOMAS, HARRINGTON, BLACKIE, EDWARDS, WATSON, WRIGHT en YEATS zijn eigen aan de – al of niet verafrikaanste - families die het na de Boerenoorlog niet konden verdragen onder Engelse heerschappij te moeten leven; zij trokken met enkele Bittereinders, Zuid-Afrikaanse nationalisten en andere vrijheidsgezinden naar Argentinië om daar een vrije Boerengemeenschap op te richten.

Meer met elkaar gemeen

Sommige Engelstaligen in Port Elizabeth (vooral jonge mensen) hebben een nogal ambivalente houding tegenover Afrikaners omdat er over laatstgenoemden een door grapjes in stand gehouden vooroordeel heerst als zouden zij dom, plattelands, grof en conservatief zijn. Ook al zijn de Afrikaners in kwestie geboren en getogen in 'die Baai' (Port Elizabeth), zij worden nog 'boertjies', 'Japies' of 'plaasgawies' genoemd. Op breder vlak wordt er ook onder sommige volwassenen een beetje badinerend gedaan over alles wat Afrikaans is. Zuid-Afrika is nu eenmaal een veeltalig land en de Engelstaligen die gewend zijn alleen Engels te praten waren a.h.w. gedwongen een tweede taal, nl. Afrikaans, op school te leren. Men merkt dan ook dat het de slecht Afrikaans sprekende Engelsen zijn die neerkijken op de 'Dutchmen', zoals Afrikaners ook gekscherend genoemd worden (ook de benaming 'rockspiders' voor Afrikaners is populair; refererende aan de overlevingskracht en de gehardheid van de Afrikaners, vooral met de Anglo-Boerenoorlog in het geheugen). Een saillant detail is dat er onder deze Engelstaligen veel mensen zijn met juist Afrikaanse achternamen en echte Afrikaanse 'ouma's' en 'oupa's'. Als deze mensen dan ook hun taalgebruik (onwillekeurig) kleuren met Afrikaanse woorden, leenbetekenissen (zgn. *calques*) en syntaxis, dan weten we dat deze kleinschalige zogenaamde animositeit maar weinig te betekenen heeft en dat beide bevolkingsgroepen veel dichter bij elkaar staan dan ze zelf beseffen.

Beide groepen zijn inmiddels Afrika-gebonden. Rugby is de volkssport beider groepen. En wat te denken van cricket? Niet alleen sport verbreedert; de komiek, acteur en filmmaker Leon Schuster is na het overlijden van Tolla van der Merwe (een op-en-top Afrikaanse komiek die bij zowel Afrikaner als Engelsman geliefd was) de man die zowel in het Engels als in het Afrikaans de typische, ontwapenende Zuid-Afrikaanse humor weet om te smelten tot een taaloverstijgend genot. Beide groepen genieten van dezelfde een- of tweetalige toneelstukken, dezelfde televisieprogramma's (de serie *Egoli* is Afrikaans- en Engelstalig, zo ook het natuurprogramma *50/50*), dezelfde nationale figuren, maar ook delen ze een zelfde lotsbestemming.

De nieuwe zwarte regering verheft immers, net als de vorige blanke regeringen dat deden, de filosofieën en behoeften van het eigen ras tot norm en speerpunt van de te bedrijven landelijke politiek. Noch de Engelsen noch de Afrikaners hebben overweldigend deelgenomen aan de strijd tegen de onderdrukking van de zwarten (de *struggle*), dus zowel Engelsen als Afrikaners liggen minder goed in de gunst en zijn niet bij machte iets politiek aan hun lot te veranderen. Het zou dom zijn de Afrikaners en de Engelsen tegenwoordig nog steeds als twee uitersten of twee vijanden te beschouwen, zoals dat in de 20ste eeuw om politieke redenen gebeurde. De laatste jaren ontvangen de Afrikaners van Engelse zijde veel bijvalsbetuigingen in hun strijd om behoud van de Afrikaanse taal, die allerwegen afgeschaft wordt.

Uitspraak veranderd

In deze tekst zijn er al enkele van die typisch Zuid-Afrikaans Engelse woorden ingeslopen. Dergelijk gebruik van de woorden *boertjie*, *plaasgawie*, *rockspider*, *Dutchman* en *struggle* komen alleen in de Republiek van Suid-Afrika voor. Het Engels van de Oost-Kaap is een van de varianten van het Zuid-Afrikaanse Engels. Deze versie is qua uitspraak betrekkelijk zuiver gebleven vergeleken met de Transvaalse versie van het Engels (dit is veelal aanleedersengels van Afrikaners). Het Zuid-Afrikaans Engels kent echter geen sterk lokaal gekleurde versies of dialecten zoals in Engeland. Toch zijn er twee brede Z.A. Engelse accenten waar te nemen:

- De weinig door het Afrikaans beïnvloede uitspraak van het brede Zuid-Afrikaans Engels doet sterk denken aan het Standard English van de Britse eilanden, maar het doet nog meer denken aan het Australisch Engels. Het is dan ook een Britse vorm van het Engels, en niet een Amerikaanse of Caraïbische vorm, zoals respectievelijk het New Yorks en het Jamaicaans. Ook het Australisch en het Nieuw-Zeelands zijn Britse vormen. Voordat we beginnen met een stukje klankleer is het verstandig U te vertellen wat de 'schwa' is, mocht U dit begrip nog niet kennen. Deze klank wordt weergegeven als een ∂ en is de 'stomme e' zoals in 'bakken' en 'gedaan'.

Wat meteen aan het algemeen Zuid-Afrikaans Engels opvalt zijn de afgeplatte tweeklanken: *right* klinkt in Standard English als /ra:it/, in Z.A. Engels als [ra:t] (met een lange, niet al te wijde 'a'); de 'a' vóór een 'r' (zoals in *car* en *dark*) neigt vanwege de ronding van de 'r' naar een 'â', wat in het Standard English /da:k glasðz/ (*dark glasses*) geeft, maar in Z.A. Engels [dâ:k glasðz]; de open 'e' (als in St. Eng. 'press') klinkt bijna een 'i' als in St. Eng. 'drink'. Hierdoor komen de realisaties van de 'i' in woorden als 'milk' en 'think' niet in het gedrang. De 'i' van *milk* wordt – net als in *pil*, *pip* en *pit* – immers als een schwa (∂) uitgesproken en de 'i' in 'think' is eerder een 'ie' als in Nederlands 'bier'; de finale schwa (∂) in tweeklanken als in 'wear' /wEð:/ verdwijnt en wordt een lange, nauwe 'e', zoals in Z.A. Eng. 'press': "not fair" lijkt dan op "not fè" en "there" lijkt op "thè". Vergelijkbare tweeklanken als in 'here' en 'year' worden vaak afgekort tot een soort 'jûû'. 'Jûû' kan dan ook zowel 'here' als 'year' betekenen. Er zijn nog legio verschillen, maar deze zijn de meest in het oog springende.

- De door het Afrikaans beïnvloede uitspraak van het Z.A. Engels treft men bij 'native speakers' in zeer uiteenlopende gradaties aan. Zoals gezegd is dit meestal gebaseerd op een soort aanleedersengels van Afrikaners dat aan volgende generaties doorgegeven werd en nu een eigen tongval vormt. Hoe verder men in het 'platteland' doordringt, hoe minder Standaard-Engelssprekenden men aantreft, maar ook hoe sterker de overeenkomsten met de Afrikaanse fonologie zijn. Engelstaligen die opgegroeid zijn in een gebied waar het Afrikaans een 'bry-r' kent, bry-en in hun Engels net zo hard als hun Afrikaanse burenen (een bry-r is de uvulaire huig-r die achterin de mond gerealiseerd wordt zoals in Nederland, Frankrijk en Noord-Italië). Engelstaligen die in gebieden wonen waar Afrikaners de 'r' voor in de mond uitspreken, doen dat in hun Engels net als de Afrikaners in hun taal doen (dit is de alveolaire 'r'; d.m.v. de tandholten te gebruiken, zoals algemeen in Nederlandstalig België en in Oostenrijk en Beieren gehoord wordt).

Syntaxis en vocabulaire veranderd

Het Zuid-Afrikaans Engels heeft een sterk door het Afrikaans gekleurde woordenschat. Voor de syntaxis geldt dit in mindere mate. Zo zal de gemiddelde Zuid-Afrikaan U vragen: "Shall I come with?" als hij U wil vergezellen. Dit is zo'n africanisme, afkomstig van het Afrikaanse 'saamkom' of 'saam kom'. In het Standard English zou men eerder "Shall I come along" of "Shall I come with you" zeggen. En als iemand morst, dan 'he has messed'. 'To mess up smth / s.o. (vernielen)' wordt veel meer gehoord in St. Eng., en niet gewoon 'to mess' of zelfs 'to mess soup'. Dit beantwoordt volledig aan Afrikaans 'om te mors', dat op zijn beurt weer de leenbetekenis 'to mess' kreeg omdat 'a mess' (een rommel, rotzooi) in het Afrikaans 'n gemors' is.

'Already' wordt – waarschijnlijk vanwege het veelvuldiger gebruik van 'al' en 'alreeds' in het Afrikaans - veel meer gebruikt dan op de Britse eilanden. Wat dat betreft is dat een meevaller voor de Nederlander die met zijn Schoolengels 'already' aanwendt waar hij in het Nederlands 'al' zou zeggen, wat in veel gevallen slecht Engels zou zijn.

Een verschijnsel dat ik veel bij jonge mensen hoor is het frequentere gebruik van het woordpaar 'as well'. In veel gevallen vervangt dit het woord 'too', zoals dat in Standard English gebruikt wordt. Bovendien wordt 'as well' met de klemtoon op 'as' uitgesproken, waardoor het als één woord kan klinken: "ézwəl". Het wordt dan ook dikwijls abusievelijk als een woord geschreven: "Not only did I go to the café, I went to the butcher's aswell".

'To go to toilet / to go to hospital / to go to church' zijn van die vaste uitdrukkingen in onverzorgd Z.A. Engels die het bepaalde lidwoord 'the' missen. Ook het Afrikaans mist dat: "toilet toe gaan, kerk toe gaan, pale toe gaan (= rugby kijken/spelen)". Als U iemand vraagt hoe het met hem of haar gaat, zal hij/zij eerst met "No..." kunnen antwoorden, waarop dan meestal toch "...fine" volgt. Dit is een gevolg van het maar half uitspreken van het van het Afrikaans afkomstige stopwoord ja-nee: 'Ja-nee, ek kan nie kla nie' of 'Ja-nee, dit gaan lekker, dankie', zijn normale Afrikaanse antwoorden op een vraag als "Hoe gaan dit?" Men kan er zelfs een uitdrukking als "Yes well, no fine" of "Ja well, no fine" horen!

Het Afrikaanse 'jislaaik' wordt ook algemeen gehoord. Het is een uitroep van verbazing. Dit woord kent in het Engels veel varianten: 'yuslike', 'yesterday', 'yisses', 'yassas' en 'yussie'. De oorsprong van het woord is onduidelijk. Een vergelijking met het Afrikaanse 'Jesus' als uitroep is gauw gemaakt.

Een Zuid-Afrikaan heeft moeite met het herkennen van de meervoudsvorm van 'woman', wat vrouw betekent. 'Twee vrouwen' klinkt in het Z.A. Engels net als 'twee vrouw'. Je krijgt dan 'two woman' (toe woemen) en niet 'two women' (toe wimmen). Dit heeft echter een fonologische en geen lexicale oorzaak (zie hierboven waar we zien dat de uitspraak van de 'i' vaak een schwa is; ['wumðn] ("woemen") (ev.) en ['wðmðn] ("wummen") (mv.) klinken immers bijna identiek).

Gymschoenen zijn geen 'sneakers' of 'running shoes' maar 'tackies', of 'takkies', al is dit niet uit het Afrikaans afkomstig. Wel kent het Afrikaans 'tekkies', voor 'gympies' of 'gympen', wat weer uit het Zuid-Afrikaans Engels afkomstig is.

Dit is slechts een procent van alle eigensoortige, meestal door inwerking van het Afrikaans veroorzaakte taalverschijnselen in het Engels van Zuid-Afrika.

Leenvertalingen, leenwoorden en 'Graaffrikaans' in de Oost-Kaap

Iets wat tegenwoordig erg populair is, is het woord 'yebo', dat 'ja' of 'hallo' betekent en Zoeloe is. Je komt het overal tegen. Dit komt mede door een populaire reclame uit de jaren negentig van mobiele-telefoongigant Vodacom waarin een bekende zwarte professor een rol speelde. 'Yebo-gogo!' hoor je nu al enkele jaren op straat, en wanneer zwarte mensen op joviale manier de telefoon opnemen.

Voorbeelden van calques (leenvertalingen) en regelrechte Afrikaanse leenwoorden in het Engels zijn yellowfish (letterlijke vertaling van Afr. 'geelvis'), yellowwood (van Afr. 'geelhout'), yaw, ya, yah (letterlijke kopie van Afr. 'ja', i.p.v. 'yes'), yoke skey (geleend van Afr. 'jukskei'), en honeypot (leenvertaling van Afr. 'heuningpot', i.p.v. 'honey jar'). Al deze woorden hebben een duidelijk Afrikaans etymon. Duidelijker Afrikaanse woorden in het Z.A. Engelse lexicon zijn de leenwoorden gooi, slag, lappie, vadoek, bedonnerd, ouk/oke (van Afr. 'outjie'), lieg, vol fiemies en lekker, waar Europees Engels to throw, to slaughter, cloth, dishcloth, naughty/wild, guy, to lie (to tell a lie), full of shit en nice heeft.

In Pearston, Oost-Kaap, zijn zinnen als: "Yirr, dad, I'm still lekker fris after that hunt" heel gewoon. Die hoorde ik van een jongen die 'bedonnerd' genoeg was om het 'wildebeast' (=gnoe) dat hij 'jagged' (= gejaagd) had 'mooi' uit te benen met de 'boois' (=kleurlingjongens). Zijn vader, van een oude, voorname Engelse Setlaarsfamilie, met veel grond nabij Pearston, vond het uitbenen van de gnoe een goed idee. Hij ried zijn zoon en de werkers aan om na het uitbenen de botten ergens op het land te begraven. Deze overigens ook perfect Afrikaans sprekende aristocraat (wiens moeder, een Botha, van een bekende Afrikaanse familie in de buurt kwam) sprak aldus: "I'd just *grou a gaat* in *de ground*, remove a few of those *vas melkbossies* to *gooi de bones* in. *Den we'll have a lekka braai* with *wildebeast* meat and homemade *wors*. My *boetie* brought *de wors* from Grahamstown. He knew *mos* we'd have a *braai*. *Ja*, he *sommer* wanted to come. This is *now* what we like doing in South Africa; having a *braai*."

Het Engels van rond Graaff-Reinet, niet ver van Pearston, wordt door de Engelsen aldaar wel eens gekscherend 'Graaffrikaans' genoemd omdat het onverstaanbaar is

voor de gemiddelde Engelstalige van overzee. De Engelsen in Port Elizabeth kennen dezelfde woorden, alleen ze gebruiken ze minder vaak. Veel van deze leenwoorden en eigensoortige verschijnselen komen vooral naar boven in de gemeenzame taal. Er zijn ook woorden die alleen maar voorkomen in gemeenzame of krachtige taal. Ik raad u dan ook niet aan de volgende, 'uit het leven gegrepen', woorden te gebruiken. Voorbeelden daarvan zijn: 'to be de moer in' (heel kwaad zijn), 'moer!' (verdomme!), 'I'm gonna moer/bliksem/donner you!' (ik ga je in elkaar slaan!), 'I'm gonna piets/klap you!' (ik geef je een mep in je gezicht!), 'a poesklap / a P.K.' (een dreun), 'slapgat' (slap; een slappeling), 'langgat' (lange kerel; erg lang [v. lichaam]), 'dronkgat' (dronken), 'bakgat' (geweldig), 'a moangat' (een zeurkous), 'a windgat' (een opschepper), 'a tweegat jakkals' (een hypocriete persoon), het tussenwerpsel 'flip(-ing)' (dé beschaafde variant op het andere vierletterige 'f***(-ing)'), 'dof' (achterlijk), 'mos' (immer, dan ook), 'kif, man! / lank, man!' (jongerentaal: 'gaaf man!') en niet te vergeten het grove 'kak' dat alles wat slecht is voorafgaat alsof het een bijvoeglijk naamwoord is (a kak job / a kakjob = een rotklus). Ook valt het veelvuldige gebruik van 'man' op, waarmee ook vrouwen aangesproken worden: "Jeanine, *man*, didn't I tell you to go take a hike?"

Documentatie

Vanaf 1978 wordt het South African Pocket Oxford Dictionary uitgegeven dat, naast een verklarend woordenboek voor het Engels te zijn, ook een goede bron is voor het vluchtig naspeuren van alle typisch Zuid-Afrikaanse lexicale elementen in het Z.A. Engels. In 2002 beleefde het de derde druk.

In 1996 is er een enorm boek uitgegeven; het Dictionary of South African English on Historical Principles van Oxford woordenboeken. Het heeft als ondertitel 'South African words and their Origins'. Het is een werkelijk zeer lijvig werk dat enkel de typisch Zuid-Afrikaanse woorden en Zuid-Afrikaanse betekenissen indexeert. Net als het SA Pocket Oxford Dictionary geeft dit woordenboek de etymologie de van woorden. Echter, bij dit enorme werk gebeurt dit veel uitgebreider en wordt van werkelijk elk woord een chronologische opgave van verschijning gemaakt, zoals men dat gewend is bij het monumentale Oxford English Dictionary (OED) van James Murray (die de voltooiing van zijn woordenboek in 1928 helaas niet meer mocht meemaken). De samenstellers van het Zuid-Afrikaanse woordenboek, waaronder dr. Penny Silva uit Grahamstown, hebben een waar lees- en speurgenot gehad bij het maken van dit – op zichzelf staande – lees- en speurgenot. Zoeken we bijvoorbeeld het woord 'bobotie' op dan hebben ze taalhistorisch relevante staaltjes van het woord gevonden in geschriften vanaf 1870, daarna in 1891, 1900, 1913, 1927, 1944, 1963, 1969, 1973, 1977, 1981, 1986, 1986 (nogmaals) en 1991. Elk jaartal wordt voorzien van het betreffende citaat, zodat de lezer ook eventuele betekenisverschuivingen, gebruiksfrequentietoename en spellingveranderingen kan nagaan. Ook kan men nagaan of bepaalde woorden uit het Afrikaans voortgekomen zijn, of dat die via het Nederlands het Z.A. Engels zijn binnengedrongen.

Medewerkers aan dit elaboraat zijn o.a.: Colin Muller, Prof. A. (André) P. Brink (bekend schrijver en taalkundige), Dr. T.R.H. Davenport, A. (Achmat) Davids (in 1998

overleden Afrikaanstalige moslimhistoricus) en prof. P.G.J. van Sterkenburg (van de Universiteit Leiden).

Sommige lemmata ontbreken, zoals het door mijzelf in Zuid-Afrika opgetekende gebruik van woorden als 'ás well', 'to mess', 'yesterday', 'lelike ding', 'op-en-wakker', 'vas' en 'to battle' als calque van Afr. 'om te sukkel' (zoals 'I'm still battling with this computer' / 'Ek sukkel steeds met hierdie rekenaar', wanneer iemand computerproblemen heeft).

Voor een filoloog is het is een ongekende luxe zulk een boek in huis te hebben. Het geeft de lezer een zeer uitgebreid inzicht in de ontwikkeling van het Engels temidden van een Afrikaanstalige meerderheid.

Dictionary of South African English on Historical Principles; South African words and their Origins: Oxford University Press 1996, ISBN 0-19-863153-7.

Marcel Bas, Voorschoten